

Aan de gemeenteraad

Raadsvoorstel

Onderwerp

Enexis aanmerken als derde partij in het kader van de publieke taak

Beslispunt(en)

Enexis Holding NV aan merken als derde partij in het kader van de publieke taak ten einde een lening te kunnen verstrekken ter versterking van het eigen vermogen

Toelichting

Aanleiding / motivering

Op 15 april jl. ontvingen wij van onze deelneming Enexis Holding N.V. (hierna: Enexis) het verzoek tot versterking van hun eigen vermogen. Voorafgaand aan dit formele verzoek hebben er diverse (virtuele) ambtelijke informatiebijeenkomsten plaats gevonden als ook is deze casus besproken en verkend in de aandeelhouderscommissie (AHC) van Enexis.

In landelijk, Europees en mondiaal verband zijn afspraken gemaakt om o.a. de energievoorziening te verduurzamen. Voor de plannen en projecten t/m 2030 is daarvoor het Nederlands Klimaatakkoord opgesteld. Net als VNG, IPO en vele maatschappelijke organisaties heeft Enexis zich achter dit klimaatakkoord geschaard. De uitvoering van dit klimaatakkoord, het faciliteren van particuliere initiatieven, verdergaande digitalisering van het netwerk en het beheer van een vitale infrastructuur – kortom, de uitvoering van de wettelijke taak van Enexis – betekent op basis van de huidige inzichten en berekeningen t/m 2030 extra investeringen van in totaal ca. € 1,9 miljard.

Deze extra investeringen leiden tot hogere kosten (afschrijvingen en financieringslasten), die Enexis als gevolg van wetgeving pas met enkele jaren vertraging mag doorberekenen in de klanttarieven. Deze groei dient daarom voorgefinancierd te worden. Om voldoende en onder gunstige condities toegang te hebben tot kapitaal is het noodzakelijk dat Enexis haar A-kredietrating behoudt en is versterking van het eigen vermogen noodzakelijk. Enexis wil derhalve deze extra financieringsbehoefte enerzijds invullen door eigenvermogen en anderzijds door het aantrekken van vreemd vermogen.

Enexis vraagt concreet aan al haar aandeelhouders om naar rato van het aandelenbezit aan Enexis een converteerbare hybride aandeelhouderslening te verstrekken van in totaal € 500 miljoen. De aandelen van Enexis moeten wettelijk gehouden worden door (decentrale) overheden. Naast de provincies Limburg, Noord-Brabant, Overijssel, Groningen en Drenthe zijn dit ook nog 88 gemeenten binnen deze provincies, waaronder ook de gemeente Eijsden-Margraten.

Middels de extra investeringen kan Enexis uitvoering geven aan het landelijk Klimaatakkoord. Het klimaatakkoord heeft voor Enexis 4 relevante thema's: Gebouwde omgeving, Duurzame mobiliteit, Duurzame opwek en Industrie.

Gebouwde omgeving

Tot 2030 moeten 500.000 woningen binnen het verzorgingsgebied van Enexis worden verduurzaamd en worden afgekoppeld van het aardgas. De kosten voor Enexis zijn afhankelijk van de duurzame warmtebron: Bij de inzet van hybride Cv-ketels is de impact nihil, bij de transitie naar een warmtenet in combinatie met een elektriciteitsnet is er geen impact voor het elektriciteitsnet, maar wordt Enexis geconfronteerd met de kosten (vervroegde afschrijvingen) voor het uitsluiten van het bestaande gasnet. Bij de all-electric oplossing met warmtepompen wordt uitsluitend gebruik gemaakt van elektriciteit voor de verwarming van de gebouwen en warmtapwater.

Om het openbaar elektriciteitsnet zoveel als mogelijk te ontlasten, dient de benodigde elektriciteit ter plaatse op het gebouw te worden opgewekt door zonnepanelen. Indien de middels zonnepanelen op te wekken energie ontoereikend is, dan dient het elektriciteitsnet verzwakt te worden, wat extra investeringen met zich mee brengt.

Duurzame mobiliteit

Doelstelling in het klimaatakkoord: in 2030 zijn er 3 miljoen elektrische personenauto's en elektrische bussen t.b.v. het openbaar vervoer. De accu's van deze elektrische personenauto's en bussen zullen – vaak in de avonduren – worden opgeladen. Hierdoor ontstaan er pieken in de elektriciteitsafname, waardoor een verzwaring van het elektriciteitsnet noodzakelijk wordt. Dit brengt extra investeringen met zich mee.

Duurzame opwek (Wind op Land, Zon op Land)

Doelstelling in het klimaatakkoord: in 2030 is er 21-23 Gigawatt (GW) aan Zon op Land (ZoL) en ongeveer 9 GW aan Wind op Land (WoL) opgesteld. Op dit moment is er ca. 2 GW aan ZoL opgesteld, voor het grootste deel in de vorm van kleinschalige installaties op daken en enkele grootschalige zonneweides. Op dit moment is er ca. 3,2 GW aan WoL opgesteld.

Industrie

De industrie is een grootverbruiker van energie. Zeker in de maakindustrie waar hoge temperaturen noodzakelijk zijn voor het productieproces. De gemeente Eijsden-Margraten kent alleen EverZinc (voorheen Umicore) als grootverbruiker.

De industrie stoot veel broeikasgassen uit. Voor de energietransitie betekent dit dat systeemveranderingen noodzakelijk zijn op het gebied van energie en grondstoffen (circulaire economie). Veel bedrijven onderzoeken momenteel de technische- en financiële haalbaarheid om het productieproces geheel of gedeeltelijk te elektrificeren. Dit gaat gepaard met hoge vermogens, waar het huidige elektriciteitsnet niet op is uitgelegd/berekend en welke derhalve moet worden uitgebreid. Tot 2030 moet de industrie de CO₂-uitstoot met nog ca. 19,4 Megaton verminderen.

Om te kunnen voldoen aan de ambities uit het klimaatakkoord, zal Enexis dus naar verwachting ca. € 1,9 miljard extra moeten investeren in het energienetwerk. Die verwachte investeringen zijn niet concreet toe te wijzen per gemeente. Enexis is verplicht om iedereen die hierom vraagt aan te sluiten. Juist waar de netten over onvoldoende capaciteit beschikken vanwege het dunbevolkte karakter van het gebied, wordt Enexis geconfronteerd met meerdere aanvragen voor zware aansluitingen t.b.v. bijvoorbeeld zonneparken/zonneweides, waardoor de capaciteit van het net vergroot zal moeten worden.

De uitvoering van het klimaatakkoord betekent derhalve een grote verandering. Met duurzame energiebronnen en duurzaam energiegebruik bouwen consumenten, bedrijven en overheden samen aan het nieuwe energiesysteem van de toekomst. In een groot deel van Nederland faciliteert Enexis dat nieuwe energiesysteem. Deze vitale infrastructuur is randvoorwaardelijk voor de verduurzaming van de energiehuishouding. Gelijktijdig moet deze nutsvoorziening betrouwbaar, betaalbaar en financieel blijven. Dit zijn belangrijke uitgangspunten en publieke belangen voor Enexis en haar aandeelhouders.

Wel of geen deelname aan versterken uitbreiding eigenvermogen Enexis

Onderstaand is een aantal redenen opgesomd op basis waarvan een oordeel gevormd kan worden om wel of niet over te gaan tot het verstrekken van de gevraagde lening.

1. Het (collectief) niet verstrekken van de gevraagde lening, welke gezien de specifieke kenmerken door kredietbeoordelaars direct voor 50% als eigen vermogen wordt gezien, zou betekenen dat Enexis haar huidige credit rating verliest, waardoor zij duurder vreemd vermogen zou moeten gaan aantrekken. Hierdoor stijgen de kosten, neemt het bedrijfsresultaat af en zullen de aandeelhouders minder dividend ontvangen.
2. Het versterken van het eigen vermogen draagt bij aan het publieke belang. Enexis heeft de wettelijke en maatschappelijke verantwoordelijkheid voor een veilig, betrouwbaar en betaalbaar energienetwerk in haar verzorgingsgebied. De uitvoering van het klimaatakkoord wordt momenteel gepland in de Regionale Energie Strategieën (RES-en), waarin onder andere de locaties voor decentrale energieopwekking worden bepaald. Enexis faciliteert hierbij de planvorming, omdat voldoende netcapaciteit randvoorwaardelijk is voor de realisatie. De investeringen van Enexis dragen hiermee ook bij aan de duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeente Eijsden-Margraten.
Het is een positief signaal (richting de financiële markten) dat de aandeelhouders van Enexis hun deelneming actief steunen bij de uitvoering van de energietransitie. Behoud van een zogenaamde A-creditrating betekent dat Enexis tegen gunstige rentetarieven vreemd vermogen kan (blijven) aantrekken.
3. Het verstrekken van een converteerbare hybride aandeelhouderslening aan Enexis is weinig risicovol: Enexis opereert in een gereguleerde markt, aandelen zijn alleen in het bezit van publieke partijen, de rentevergoeding is marktconform en de verwachting is dat Enexis geen problemen zal hebben om de lening terug te kunnen betalen.
4. De te verstrekken lening heeft een achtergesteld karakter. Dat betekent dat indien Enexis niet aan zijn betalingsverplichtingen kan voldoen de gemeente achteraan sluit als schuldeiser.
5. Het aantrekken van een lening leidt tot een verslechtering van het toch al minder positief solvabiliteitsratio.
6. Deelname aan deze lening draagt bij aan de ambities van onze gemeente met betrekking tot de duurzaamheidsdoelstellingen.

Relatie met bestaand beleid en strategische visie / integraliteit

Het verstrekken van een dergelijke lening betreft een privaatrechtelijke handeling, waarvan in het Treasurystatuut 2017 **artikel 3 uitgangspunten risicobeheer**, het volgende is opgenomen:

1. *De gemeente kan uitsluitend ten behoeve van de uitoefening van de “publieke taak” leningen aangaan, middelen uitzetten of garanties verlenen. Voor het overige houdt zij haar liquide middelen in 's Rijks schatkist aan;*
2. *De gemeente mag leningen of garanties uit hoofde van de “publieke taak” uitsluitend verstrekken aan door de gemeenteraad goedgekeurde derde partijen;*

Aangezien het hier een uitbreiding van aandelen betreft zou het te verdedigen zijn geweest het als een collegebevoegdheid te betitelen. Echter formeel heeft uw raad Enexis niet aangemerkt als een derde partij welke haar taken uitoefent in het kader van het publieke belang.

Passend binnen de regels, o.a. voortvloeiende uit de wet Financiering Decentrale Overheden (FiDO) en de Europese staatssteunregels zal Enexis de lening aanwenden voor de uitoefening van de publieke taak en zal de uitlening tegen marktconforme voorwaarden plaatsvinden. Dit aspect van marktconformiteit is door Zanders financieel Advies nadrukkelijk getoetst. Uit de door Zanders opgestelde Comfort Letter blijkt dat de lening op marktconforme wijze wordt verstrekt, zodat er geen sprake is van ongeoorloofde staatsteun.

Daarnaast is het van belang zich te realiseren dat netbeheerders, zoals Enexis, werken in een gereguleerde markt op grond van de Elektriciteitswet 1998 en zijn deze netbeheerders allemaal volledig in handen van overheidspartijen. Netbeheerders werken allemaal in een eigen regio en hebben geen directe concurrenten. Staatssteun is derhalve gezien het bovenstaande dan ook niet aan de orde.

Burgerparticipatie, toelichting en verantwoording

N.v.t.

Financiële en personele aspecten, incidenteel / structureel, begrotingspost

Het verzoek van Enexis aan de aandeelhouders is om – van het totaal aan extra investeringen / financieringsbehoefte van € 1,9 miljard – € 500 miljoen in te vullen middels een converteerbare hybride aandeelhouderslening. De hoogte van het Eijsden-Margraten aandeel in deze nieuwe lening aan Enexis wordt bepaald naar rato van het aandelenbezit, zodat bij een eventuele toekomstige conversie van de lening in aandelen geen, of zo min mogelijk verwatering van aandelen bezit en dus zeggenschap op zal treden.

De gemeente Eijsden-Margraten bezit 560.250 van de 149.682.200 aandelen (i.c. afgerond 0,3743%) wat een door de gemeente te verstrekken lening van groot € 1.871.465,- betekent.

Een converteerbare hybride aandeelhouderslening sluit het beste aan op de financieringsbehoefte van Enexis ter versterking van het eigen vermogen. Deze lening heeft een aantal specifieke kenmerken:

- Een hybride lening is een gestandaardiseerd financieel instrument dat door een kredietbeoordelaar onder voorwaarden voor 50% als eigen vermogen wordt beschouwd. Na 10 jaar wordt de lening volledig als vreemd vermogen gezien, waardoor op dat moment voor Enexis terugbetaling of verversing voor de hand ligt;
- Een hybride lening is een onderhandse lening welke is achtergesteld ten opzichte van reguliere (obligatie)leningen. Tevens bestaat de mogelijkheid om rentebetaling uit te stellen (maar niet af te stellen) en heeft de lening in principe een oneindige looptijd;
- Het converteerbare deel bestaat uit het recht van Enexis om de lening om te zetten naar aandelen als dat nodig is voor de financiële stabiliteit van Enexis. Hiervoor zijn objectieve gebeurtenissen geformuleerd:
 - Als Enexis een lagere creditrating krijgt dan een A-rating bij Standard & Poor's of een lagere creditrating krijgt dan een A2-rating bij Moody's of
 - Als kredietbeoordelaars zo'n verlaging aankondigen (de zogenaamde creditwatch).
- Het aantal aandelen dat nodig is bij een eventuele conversie wordt bepaald door de waarde per aandeel op het moment van conversie. De waarde van de aandelen wordt – net zoals dat in het 1^e jaar van een nieuwe reguleringsperiode gebeurt – op dat moment door een onafhankelijke derde vastgesteld. Na conversie vervalt de rentevergoeding (over de lening) en ontvangen de aandeelhouders dividenduitkering uit de nettowinst van Enexis;
- De rentevergoeding voor de lening wordt marktconform bepaald door een onafhankelijke, externe deskundige. (momenteel wordt deze geschat op 2,32%) Deze rentevergoeding ligt i.v.m. het hybride- en converteerbare karakter hoger dan bij een reguliere recht toe recht aan lening. De rentevergoeding zal kort voor het verstrekken van de lening worden vastgesteld. Een renteherziening vindt telkens na 10 jaar plaats. Momenteel kan de gemeente een vaste geldlening voor 10 jaar aantrekken voor een percentage van 0,14%. Dit betekent dat op dit moment een voordeel wordt behaald op de aan te trekken lening welke eventueel gebruikt kan worden ter afdekking van het debiteurenrisico. Bij een mogelijke conversie naar aandelenkapitaal is de toekomstige vergoeding, in de vorm van (extra) dividend, momenteel nog moeilijk in te schatten;
- De aflossing van de lening kan eenzijdig door Enexis plaats vinden, voor het eerst na 10 jaar en vervolgens jaarlijks;
- Er worden geen additionele zekerheden gesteld;
- De lening is enkel overdraagbaar tussen de aandeelhouders middels een zogenaamde akte van cessie.

Op basis van het vorenstaande is ons college van mening dat Enexis als een derde partij in het kader van het publieke belang kan worden aangemerkt.

Deelname aan deze lening draagt namelijk bij aan de Eijsden-Margraten ambities met betrekking tot de duurzaamheidsdoelstellingen en in dit kader het nemen van de Eijsden-Margraten maatschappelijke verantwoordelijkheid hierin.

Planning, uitvoering en evaluatie

Het verstrekken van de lening aan Enexis zal na aanmerking als derde partij door uw raad op 30 november 2020 plaatsvinden.

Beeldvormende vergadering op 21-9-2020.

Raadsvergadering op 29-9-2020.

Communicatie

Als besloten wordt Enexis aan te merken als derde partij zal dit aan Enexis worden medegedeeld.

Maatschappelijke effecten

Door het verstrekken van de lening aan Enexis draagt de gemeente indirect bij aan het behalen van de klimaatdoelstellingen.

Risico's

De mogelijke risico's zijn in het voorstel beschreven.

Het college van Eijsden-Margraten
De gemeentesecretaris,

De voorzitter,

Mari-An Gerits

Dieudonné Akkermans

RAADSBSLUIT

De raad van de gemeente Eijsden-Margraten

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders;

gelet op de behandeling in de Beeldvormende vergadering en de Raadsvergadering ;

Besluit:

Enexis Holding NV aan merken als derde partij in het kader van de publieke taak ten einde een lening te kunnen verstrekken ter versterking van het eigen vermogen.

Aldus besloten in de openbare vergadering van 29 september 2020.

De griffier,

De voorzitter,

Mr. Marc Verbeet

Dieudonné Akkermans